HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

שלא בפניו ל"ל כו'. אם בא להחזיק שלא בפניו דמוכר כגון בעיר אחרת או אפי' באותה העיר שלא מדעתו של מוכר לא הויא חזקה אלא א"כ א"ל מוכר לגוקא לך חזק וקני ואפי' אם נתן לו מעות לא קני במעות כגון בעיר שכותבין שטר דאין הכסף מועיל עד שיחזיק או עד שיכתוב השטר כדאמרי' בפ"ק דקדושין (דף כו.) עלה דהך משנה נכסים שיש להם אחריות נקנין בכסף כו' אמר רב ל"ש אלא במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שכותבין את השטר לא קנה עד שיכתוב לו את השטר ואי פריש פריש שפירש בכסף אקנה קנין גמור בלא חזקה ושטר אבל מסתמא לא קני במעות עד דמחזיק: **בעי רב.** הך בריתא הוה שמיעא ליה דקתני בפניו אבל שלא בפניו לא הויא חזקה עד דא"ל בהדיא לך חזק וקני וקמבעיא ליה מי לימא דבמכירה מיירי אבל במתנה מכיון שאמר לו (ב) נותנני לו קרקע זו והלך והחזיק שלא בפניו הויא חזקה ואע"ג דלא א"ל לך חזק וקני וכדמפרש טעמא לקמיה דנותן בעין יפה נותן או דלמא לא שנא: **מאי היבעי ליה לאבא.** במתנה טפי ממכר ק"ו הוא דלא קני עד דא"ל לך חזק וקני: **ומה מכר דקיהיב ליה זוזי.** לוקח למוכר היום ולמחר לאחר שיחזיק שהרי ע"מ כן הוא מחזיק כדי לפרוע דמיס למוכר דמוכר לא מפסיד כיון (ג) דקבל כל הדמיס א"נ יהיב ליה (ג) מקמי דמחזיק זוזי לא קנה כדפרישית לעיל וכגון במקום שכותבין את השטר כדתניא בקדושין (דף כו.) מכר לו י' שדות בי' מדינות כיון שהחזיק בשדה אחת קנה כולן מה שאין בשניהן בד"א שנתן לו דמי כולן כו' אלמא אחר נתינת דמיס בעינן חזקה ואפ"ה אי א"ל מוכר לגוקא לך חזק וקני הוי חזקה ואי לא לא: **מתנה.** דאין לו כי אם חסרון ממונו לא כל שכן דצריך למימר ליה לך חזק וקני ולא ליהוי חזקה עד דא"ל דדלמא לכשילקה להחזיק כבר חזר בו ממתנתו: **ורב.** דקבעי לה סבר איכא למימר מאן דיהב מתנה בעין יפה יהיב שמתמה מיהב נתן לו והלכך ניחא ליה שילך ויחזיק ואיכא למימר דכמאן דא"ל דמי והלכך מספקא ליה. ושמואל נמי דפשיטא ליה ס"ל היכא אמרינן בעין יפה נותן ה"מ כגון לאחר שהחזיק ונתקיימה המתנה הוא דאמרינן בעין יפה נותן לו מכל וכל שלא שייר לעצמו במתנה זו (ד) דאמרן לעיל [נא.]: המוכר שדהו לאשתו קנתה והבעל אוכל פירות במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות אבל כל זמן דמספקא לן אי גמר להקנות המתנה או לא מספק אין לנו לומר שנתן את שלו במתנה עד דמפרש ואומר לך חזק וקני: **דאמר שמואל** (ה) **גדר גדר.** שהיה בנוי פחות מי' והשלימו לעשרה לפי שלא יוכלו לעלות עליו וליכנס בשדה: **פרץ פרצה.** הרחיב הפרצה: **דמעיקרא.** כשהיה פחות מי' לא הוו סלקי לה אין יכולין לעלות דרך עליו ליכנס בשדה כגון שהיה עשוי בשיפוע או היה בנוי על מקום מדרון: **והשתא נמי לא סלקי לה מאי קעביד.** ואמאי הוי חזקה דכל בנין בלא גורך לא הויא חזקה: **ואלא דמעיקרא הוו סלקי לה.** מיהא בדוחק והשתא שהשלימו לעשרה לא סלקי לה כלל טובא עביד ואין זה ראוי לקרות כל שהוא ואע"פ שבנין כל שהוא גדר: **והשתא סלקי לה בדוחקא.** והיינו כל שהוא דכל שהוא אהני דהא אכתי סלקי לה קצת. והאי דנקט שמואל והשלימו לעשרה לאו דוקא דה"ה לפחות מי' (והוא) דהשתא אהני להכי דסלקי בדוחקא ומעיקרא הוו סלקי לה ברווחא ואורחא דמילתא נקט דסתם השלימו לעשרה מעיקרא סלקי לה ברווחא והשתא סלקי לה בדוחקא: **והשתא קעיילי לה ברווחא.** דפורתא אהני. ולא בעי למרוצי דמעיקרא לא עיילי כלל והשתא עיילי לה בדוחק דטובא עבד דשוייה פתח. וגבי נעל כל שהוא נמי איכא לפרושי כה"ג שסתם פתח סתימה כל שהוא דמעיקרא עיילי לה ברווחא והשתא עיילי לה בדוחקא א"נ שקבע מנעול בדלת לנעול בו דהיינו בנין אבל סגר את הדלת ונעל במפתח בנכסי הגר אינה חזקה דאין זה אלא עושה מלוה לשמור בית חבירו ומבריח ארי מנכסי חבירו הוא דלקמן בשמעתין. ואע"ג דגבי שכירות בתים אמרי' בפסחים (דף ד.) משמסר לו מפתחות הוי בחזקת שוכר וה"ה לגבי לקנותו ה"מ במוכר ומשכיר לחבירו אבל בנכסי הגר מי מסר לו מפתחות שיקנה הלכך צריך בנין כל שהוא: **נתן לרוב.** בחור שבגדר השדה. וכולה שמעתי' אנכסי הגר קאי וה"ה לקונה דבר מחבירו: **נטל לרוב.** מן הגדר ועשה בו נקב: **ה"ז חזקה.** וכגון דמהני לשדה כדמפרש ואזיל: **מאי נתן כו'.** למאי אהני האי נתינה ונטילה דליהוי חזקה: **אילימא נתן לרוב וסכר מיא.** דאה נהר שוטף ורוצה ליכנס דרך נקב ובא זה וסתם את הנקב בלרוב וסכר את המיס מן השדה שלא יכנסו בו (ו) שלא ישטפו את השדה: **ואפיק מינה מיא.** שנאספו לה מיס בבל האחד ועשה נקב בבל השני כדי שיצאו לאחוץ: **האי מבריח ארי וכו'.** הא למה זה דומה למשיב אבידה דכל ישראל מצווין להציל ממון חבירים מן ההיזק ואין קרוי חזקה אלא דומיא דגדר ופרץ שעושה בו בנין או כל תיקון הצריך לו לשדה כגון משקה מיס או זורע או חורש: **דלמד לה מיא.** כמו למיד פתיל (במדבר יט) ולימדו לבעל פעור (תהלים קו). מיבר (ו) המיס שבתוכו שלא יצאו לאחוץ וזהו כמו משקה את השדה דומיא דחורש שמתקן את השדה ומייפו בהשקאה זו: **דפתח ליה מיא.** ע"י נטילת ארור נכנסו המיס מן הנהר דרך חור שבכותל: **וא"ר אסי ארי' כ' שדות.** של גר הסמוכין זה לזה אלא שיש מגר אחד ביניהן: **החזיק באחת מהן.** כגון דרפק בה (ח) דלקמן [נד.] ונתכוין לקנותה לבדה ולחברתה לא נתן לב לקנות קנאה לאותה שדה לבדה ואי לא הוה מגר בינתייס הוה קני את כולה משמתא בחפירה כל שהוא:

לקנות

ה"מ במוכר ומשכיר לחבירו דאיכא דמסר ליה דליקני אבל בנכסי הגר מאן מסר ליה דליקני ואין נראה לר"י דבהדיא אמר בפרק הפרה (ב"ק דף נב. ושם ד"ה מיון) דלא קנה במסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא יצטרך לומר לו לך חזק וקני[א] ודוקא גבי בדיקת חמץ הוא דתלי במסירת מפתח דמי שמפתח בידו עליו לבדוק לפי שבידו ליכנס ולבדוק[ב] ומה שפי' נמי דלא קני בנעילת דלת לא משמע כן בגיטין בהזורק (דף עז: ושם) דקאמר תיזיל איהי ותיחוד ותפתח אלמא בנעילה לחודה קניא שלא היתה יכולה לעשות מנעול דבשמת היה ואפי' דאסור לקנות בשמת בשב"מ שרי שלא תטרף דעתו עליו כדאמר לקמן ולא דמי נעילת דלת למבריח ארי דדוקא נתן לרוב דסכר מינה מיא הוא דאמר בסמוך דהוי מבריח ארי אבל הכא שנועל בפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס[ג] מוכח מילתא שהבית הוא שלו וקני בנעילה לחוד[ד] וכן מוכח לקמן (דף מז.) גבי הא דתנן אלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין להם חזקה ופריך בגמ' מ"ש ריש"א ומ"ש סיפא אמר עולא כל שאילו בנכסי הגר לא קנה כו' וקתני סיפא הכנים תרנגולין בתוך הבית ה"ז חזקה וקנה נמי בנכסי הגר וה"ט דהתם דקנה משום דמסתמא כשנתן שם תרנגולין נעל דלת לשמרן אלמא דקנה בנעילה אבל קשה לרשב"א דאמר לקמן הבונה פלטרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להן דלתות קנה והתם מיירי בנעל דאי לא נעל אמאי קנה הא לבני בעלמא הוא דאפיך כמו קמא שכל אדם יכול ליכנס כשלא נעל אלא ודאי בנעל מיירי ומשמע דוקא שהעמיד דלתות אבל לא העמיד דלתות לא קנה בנעילה: (לעיל): **נעל וגדר ופרץ כל שהוא.** פ"ה דל"ג בפניו משום דבנכסי הגר לא שייך לפניו ואינה קשיא דאיכא למימר משום דנותן מתנה ואחין שחלקו נקט בפניו ומיהו ל"ג ליה דלייך בגמ' אבריתא דרב שרביא בפניו אין שלא בפניו לא ואמתני' ה"ל למידק ועוד דבעי רב במתנה היאך תפשוט ממתני' דאנותן מתנה קתני בפניו אי גרס לה: (לעיל) **אמר כל הני לאו בני חזקה נינהו.** פירוש דמשמע ליה בד"א במחזיק הוא דבעי ג"ש חזקה כלומר במידי דשייך חזקה אבל בנותן כו' מש"ה פריך אטו הני כגון נותן מתנה והאחין שחלקו לאו בני חזקת ג"ש מינהו: **אמר שמואל ומאי תבעי ליה לאבא ומה מכר כו'.** אע"ג דשמואל אית ליה ספ"ק דב"מ (דף טו.) דיפה כח מתנה מכח מכר לענין דלא טריף מייה את השבח היינו אחר שכבר נתקיימה המתנה כדפ"ה: **האי פרצה היכי דמי אילימא דמעיקרא לא עיילי בה והשתא נמי לא עיילי בה מאי עבד.** נראה דל"ג (ט) דהיכי מצינן למימר השתא נמי לא עיילי הא כדי שיכנס ויצא בה קאמר לכך נראה כספרים דגרסינן דמעיקרא לא עיילי בה והשתא עיילי בה טובא עבד. **טובא עבד.** ואין זה כל שהוא אלא כו' ונעל נמי כל שהוא צריך לישב כעין הני[ה]:

אותה

שלא בפניו צריך למימר ליה לך חזק וקני בעי רב מתנה היאך אמר שמואל מאי תבעי ליה לאבא[א] השתא ומה מכר דקא יהיב ליה זוזי אי א"ל לך חזק וקני אין אי לא לא מתנה לא כל שכן ורב סבר[ב] מאן דיהיב מתנה בעין יפה יהיב וכמה כל שהוא כדשמואל דאמר שמואל[ב] גדר גדר והשלימו לעשרה[ג] ופרץ פרצה כדי שיכנס ויצא בה הרי זו חזקה האי גדר היכי דמי אילימא דמעיקרא לא הוו סלקי לה והשתא נמי לא סלקי לה מאי עבד ואלא דמעיקרא הוו סלקי לה והשתא לא סלקי לה טובא עבד לא צריכא[ד] דמעיקרא הוו סלקי לה ברווחא והשתא קא סלקי לה בדוחקא האי פרצה ה"ד אילימא דמעיקרא הוו עיילי בה והשתא נמי עיילי בה מאי עבד ואלא דמעיקרא לא הוו עיילי בה והשתא קא עיילי בה טובא עבד לא צריכא[ה] דמעיקרא הוו עיילי בה בדוחקא והשתא עיילי בה ברווחא א"ר אסי א"ר יוחנן נתן צרור והועיל נטל צרור והועיל ה"ז חזקה מאי נתן ומאי נטל אילימא נתן צרור וסכר מיא מינה נטל צרור ואפיק מיא מינה האי[ו] מבריח ארי מנכסי חברו הוא אלא[ז] נתן צרור דצמד[ח] לה מיא נטל צרור וארוח לה מיא ואמר רב אסי א"ר יוחנן[ט] ישתי שדות ומצר אחד ביניהן החזיק באחת מהן לקנותה קנאה לקנות

ה"מ במוכר ומשכיר לחבירו דאיכא דמסר ליה דליקני אבל בנכסי הגר מאן מסר ליה דליקני ואין נראה לר"י דבהדיא אמר בפרק הפרה (ב"ק דף נב. ושם ד"ה מיון) דלא קנה במסירת מפתח ולא מהני מסירת מפתח אלא שלא יצטרך לומר לו לך חזק וקני[א] ודוקא גבי בדיקת חמץ הוא דתלי במסירת מפתח דמי שמפתח בידו עליו לבדוק לפי שבידו ליכנס ולבדוק[ב] ומה שפי' נמי דלא קני בנעילת דלת לא משמע כן בגיטין בהזורק (דף עז: ושם) דקאמר תיזיל איהי ותיחוד ותפתח אלמא בנעילה לחודה קניא שלא היתה יכולה לעשות מנעול דבשמת היה ואפי' דאסור לקנות בשמת בשב"מ שרי שלא תטרף דעתו עליו כדאמר לקמן ולא דמי נעילת דלת למבריח ארי דדוקא נתן לרוב דסכר מינה מיא הוא דאמר בסמוך דהוי מבריח ארי אבל הכא שנועל בפני כל אדם ואין מניח אדם ליכנס[ג] מוכח מילתא שהבית הוא שלו וקני בנעילה לחוד[ד] וכן מוכח לקמן (דף מז.) גבי הא דתנן אלו דברים שיש להן חזקה ואלו דברים שאין להם חזקה ופריך בגמ' מ"ש ריש"א ומ"ש סיפא אמר עולא כל שאילו בנכסי הגר לא קנה כו' וקתני סיפא הכנים תרנגולין בתוך הבית ה"ז חזקה וקנה נמי בנכסי הגר וה"ט דהתם דקנה משום דמסתמא כשנתן שם תרנגולין נעל דלת לשמרן אלמא דקנה בנעילה אבל קשה לרשב"א דאמר לקמן הבונה פלטרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד להן דלתות קנה והתם מיירי בנעל דאי לא נעל אמאי קנה הא לבני בעלמא הוא דאפיך כמו קמא שכל אדם יכול ליכנס כשלא נעל אלא ודאי בנעל מיירי ומשמע דוקא שהעמיד דלתות אבל לא העמיד דלתות לא קנה בנעילה: (לעיל): **נעל וגדר ופרץ כל שהוא.** פ"ה דל"ג בפניו משום דבנכסי הגר לא שייך לפניו ואינה קשיא דאיכא למימר משום דנותן מתנה ואחין שחלקו נקט בפניו ומיהו ל"ג ליה דלייך בגמ' אבריתא דרב שרביא בפניו אין שלא בפניו לא ואמתני' ה"ל למידק ועוד דבעי רב במתנה היאך תפשוט ממתני' דאנותן מתנה קתני בפניו אי גרס לה: (לעיל) **אטו כל הני לאו בני חזקה נינהו.** פירוש דמשמע ליה בד"א במחזיק הוא דבעי ג"ש חזקה כלומר במידי דשייך חזקה אבל בנותן כו' מש"ה פריך אטו הני כגון נותן מתנה והאחין שחלקו לאו בני חזקת ג"ש מינהו: **אמר שמואל ומאי תבעי ליה לאבא ומה מכר כו'.** אע"ג דשמואל אית ליה ספ"ק דב"מ (דף טו.) דיפה כח מתנה מכח מכר לענין דלא טריף מייה את השבח היינו אחר שכבר נתקיימה המתנה כדפ"ה: **האי פרצה היכי דמי אילימא דמעיקרא לא עיילי בה והשתא נמי לא עיילי בה מאי עבד.** נראה דל"ג (ט) דהיכי מצינן למימר השתא נמי לא עיילי הא כדי שיכנס ויצא בה קאמר לכך נראה כספרים דגרסינן דמעיקרא לא עיילי בה והשתא עיילי בה טובא עבד. ואין זה כל שהוא אלא כו' ונעל נמי כל שהוא צריך לישב כעין הני[ה]:

מסורת הש"ס

א) [לקמן סה. ע"ש.],
ב) [נדרים נב. ב"ק נח.],
ג) [נ"ל דמקבל],

הגהות הב"ח

(א) גמ' דלמד ליה מיא נטל לרור דפתח ליה מיא: (ב) רשב"ם ד"ה בעי רב וכו' מכיון שאמר לו נתתי לו: (ג) ד"ה ומה מכר וכו' ל"נ יהיב ליה זוזי מקמי דמחזיק לא קנה: ושם בא"ד מה שאין בשניהן. נ"ב פי' בכסף אקנה קנין גמור בלא חזקה ושטר אבל מסתמא לא קני במעות עד דמחזיק: (ד) ד"ה בעי רב. כלום כדאמרינן: (ה) ד"ה דאמר שמואל גבי גדל שלא יכנסו בו כדי שלא: (ו) ד"ה לך חזק וכו' מיבר את המים: (ז) ד"ה כתוב וכו' דרפק בה פורתא כדלקמן: (ח) תוס' ד"ה אלו וכו' דל"ג ליה דהיכי מצי למימר וכו' לא עיילי בה הא וכו' כספרים דגרסי דמעיקרא:

מוסף תוספות

א. דמסירת מפתח כאומר לו לך חזק וקני. רש"ש. ולכשיחזיק יקנה. ר"ן. ב. דאותו שאין בידו מפתח איך יכנס ויבדוק. תוס' פסחים ד. ועי"ש. ומרעב"א כתב: דמשום דבדיקת חמץ דרבנן, דמדאורייתא בביטול בעלמא סגי, לא הטילו חובה זו אלא על מי שספק בידו לעשות יותר וזהו מי שהמפתח בידו. ג. כדרך שהבעלים נועלין בתיהם כדי למנוע מהם רגל כל אדם. רשב"א. ועיין ריטב"א. ד. ופתיחת בית נמי (דהא קאמר בהזורק, ותיחוד ותפתח) אין דרך בני אדם לפתוח בית שאינו להם כשהוא נעול בחוץ. רמיו יונה. ועיין ריטב"א. ה. עיין בר"ן.

עין משפט נר מצוה

ריטב א מיי' פ"א מהל' מכירה הל' ח סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' קנב סעיף ב:
רב ב מיי' שם הל' יא טוש"ע שם ס"ד ועיין בטור ובב"י:
רבא ג מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
רבב ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף ד:
רבג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ה:
רבד ו מיי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ו:
רבה ז מיי' פ"א מהל' זכיה הלכה ז סמג שם טוש"ע מ"מ סי' עה סעיף ח:

רבינו גרשום

אע"ג דמחזיק המקבל לא קני עד דאמר ליה המוכר לך חזק וקנה: במתנה היאך. צריך למימר ליה לך חזק וקנה או לא. מי אמרינן בעין יפה נותן וקנה המקבל אע"ג דלא אמר ליה לך חזק וקנה: גדר גדר. שהיה קרוב לעשרה והשלימו המקבל לעשרה: שיכנס ויצא בה. דרך אותה פירצה הויא חזקה: דמעיקרא כשגדרה הנותן הוו סלקי ליה אינשי על אותו גדר ועכשיו הגביהו זה מקבל דלא יכלי אינשי למיסלק לה: טובא עבד. ואמאי קרי ליה כל שהוא: אי נימא נתן דסכר מיניה מיא. כלומר שראה מים שהיו באין דרך חור אחד לשטוף את השדה ונתן צרור באותו חור כדי שיעכב המים שלא ישטפו את השדה: נטל דאפיק מיא מיניה. שהיה כל השדה מלאה ולא היו יכולין לצאת ממנה ונטל זה צרור אחד מפאת השדה ויצאו המים דרך נטילת הצרור: האי מבריח ארי. כלומר מה חזקה הויא זו הא מצי למימר ליה הנותן או אחד מן האחין מצוה עבדת שהצלת נכסי כי כן חובה לבר ישראל להציל ממון חבירו ולא הויא חזקה: אלא נתן צרור דצמד לה מיא. שהיתה שדה בית השלחין דצריך לה מים הרבה וצמד לה. שסכך בצרור דרך צאת המים שלא יצאו מן השדה ולא סגי לה בלי מים: נטל דפתח לה מיא. שנטל צרור א' ועשה דרך למים ליכנס דרך נטילת אותו צרור דבענין זה ודאי [הוי] חזקה: ב' שדות. של נכסי